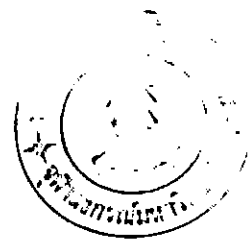

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสถานศึกษาโดยสากลมีหน้าที่หลัก คือ สอนวิชาการ และวิชาชีพเพื่อสนองความต้องการกำลังคนของสังคม วิจัยค้นคว้าเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ บริการวิชาการแก่สังคม ถ่ายทอดวัฒนธรรมและปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี (1 : 11) การจะหาหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลนั้น ย่อมจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับบุคลากรของสถาน และสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถาน บุคลากรในสถานศึกษาที่จะต้องกล่าวถึง และนับว่ามีส่วนสำคัญ ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้สถานนั้น ๆ บรรลุตามภาระกิจสำคัญดังกล่าวแล้ว คือ ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในของแต่ละสถาน สำหรับอาจารย์ในสถานศึกษาโดยทั่วไปมีหน้าที่สำคัญประการหนึ่งจากหลาย ๆ หน้าที่ คือ สอน และการสอนของอาจารย์จะมีประสิทธิภาพได้ นั้น น่าจะเกิดขึ้นจากการ ได้ปรับปรุง และพัฒนาตัวอาจารย์อยู่เสมอ และเรื่องการพัฒนาตนเองของอาจารย์ จะต้องเป็นเรื่องที่เกิดจากความสนใจและต้องการของอาจารย์เอง การจะพัฒนา หรือปรับปรุงกิจการใด ควร ใฝ่มีการสำรวจ และประเมินสภาพปัจจุบันของสิ่งนั้น เพื่อเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ และที่ควรจะเป็นสำหรับหาแนวทางที่จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป (2 : 7) ในเรื่องของการสอนนั้น บุคคลที่จะเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันโดยตรง คือ ผู้สอนและผู้เรียน คุณภาพของผู้เรียนจะถูกประเมินโดยผู้สอน และในทางกลับกันคุณภาพของผู้สอนมัก ไม่ ได้ถูกประเมินโดยผู้เรียนโดยตรง (3 : 1)

ในต่างประเทศได้ให้ความสำคัญต่อการประเมินการสอนมาเป็นเวลานาน และจัดกระทำกันอย่างกว้างขวาง ไม่ค่อยวิธีใดวิธีหนึ่ง เช่น การให้อาจารย์ประเมินตนเอง ให้เพื่อนอาจารย์เป็นผู้ประเมิน ผู้บริหาร หรือนักศึกษาเป็นผู้ประเมิน โดยมีจุดมุ่งหมายหลายประการ เช่น ให้อาจารย์ทราบถึงข้อบกพร่องในการสอนของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น เป็นข้อมูลให้นักศึกษาเลือกวิชาเรียน เพื่อประโยชน์ในการ

ทำวิจัย และยังเป็นผู้รับผิดชอบสำหรับผู้บริหารพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน เพื่อการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการและเพื่อการให้มีสภาพถาวร (4 : 39)

สำหรับในประเทศไทย สถาบันอุดมศึกษาได้ให้ความสนใจและความสำคัญต่อการประเมินการสอน ดังเช่น เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2521 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิจิตรโลก (5 : 73) ได้จัดสัมมนา เรื่องการประเมินการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัย และในการสัมมนาครั้งนี้ ได้สรุปความสำคัญของการประเมินการสอนไว้ ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงการสอนของตนเอง และปรับปรุงการเรียนการสอนของนิสิตนักศึกษาด้วย
2. ใช้เพื่อปรับปรุงหลักสูตรทั้งฉบับ และที่เป็นรายวิชา
3. ช่วยในการพิจารณาความดี ความชอบของอาจารย์ ทั้งการสอน การบริหาร การวิจัย และการเขียนตำรา รวมทั้งการทะนุบำรุงปลูกฝังส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
4. เพื่อความเหมาะสมในการจัดอัตรากำลัง บุคลากรในการสอนให้สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถ
5. เพื่อปรับปรุงการจึกการ ทั้งระบบที่เกี่ยวข้องการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยที่ได้ดำเนินการในเรื่องการประเมินการสอนอย่างจริงจัง และนำผลของการประเมินไปใช้แล้ว คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยอนุกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ ได้นำเรื่องการประเมินการสอนเสนอต่อที่ประชุมคณบดี ครั้งที่ 7/2521 เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2521 ว่าการพิจารณาเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ด้วยการพิจารณาผลงานทางวิชาการเพียงอย่างเดียวในระยะยาว อาจมีผลให้อาจารย์ไม่ให้ความสำคัญกับงานสอน ซึ่งจะเกิดผลเสียแก่นักศึกษา และสถาบัน มหาวิทยาลัยจึงได้เสนอให้ใช้การสอนเป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาคำแหน่งทางวิชาการ โดยจะต้องจัดให้มีการประเมินการสอนอย่างจริงจัง และการประเมินการสอนยังได้ช่วยให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนไปด้วย (6 : 3) นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 9-11 สิงหาคม 2525 ทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการ เรื่อง การประเมินการสอนในระดับอุดมศึกษา ขึ้นที่ห้องประชุม ที่ 5 สำนักงานอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมี

คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐ และเอกชนเข้าร่วมประชุม 40 คน ซึ่งในการประชุมปฏิบัติการครั้งนี้ ได้สรุปความสำคัญและประโยชน์ของการประเมินการสอนไว้ ดังนี้

1. อาจารย์ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอน
2. ผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ
3. ใช้เพื่อพิจารณาผลการทดลองปฏิบัติการสอนของอาจารย์ใหม่
4. เพื่อการวางตัวสับเปลี่ยนผู้สอน
5. เพื่อการปรับปรุงหลักสูตร
6. เพื่อการพิจารณาความดีความชอบ
7. เพื่อการจัดตั้งเครือข่ายการ เรียนการสอน
8. ใช้สำหรับนิสิตนักศึกษาใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกวิชาเรียน
9. ใช้ในการวิจัยเพื่อปรับปรุงการสอน ตลอดจนวิจัยในเรื่องการเรียนการสอน

สอน (7 : 1)

สำหรับในวิทยาลัยครู ซึ่งได้รับการยกฐานะให้เป็นสถาบันระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 นั้น ได้กำหนดหน้าที่และภาระกิจสำคัญไว้คือ การสอนการวิจัยการบริการวิชาการแก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (8 : 50) และการจะสนองนโยบายหน้าที่ และภาระกิจดังกล่าวได้อย่างดีนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่คุณภาพการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูจะต้องมีคุณภาพ จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะให้มีการสำรวจว่าสมควรจัดให้มีการประเมินผลการสอน และนำผลการประเมินการสอนไปใช้ อย่างไรก็ตาม เพื่อจะได้มีทิศทางที่มีคุณภาพ ดังที่หลักสูตรสภาการฝึกหัดครู ได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ว่า จะให้นักศึกษาคือ เป็นคนดี คนเก่งและมีความรู้ดี (9 : 3) และในปัจจุบันสภาพโดยทั่วไปของวิทยาลัยครู มุ่งเน้นการเพิ่มคุณวุฒิของอาจารย์ในวิทยาลัยครูให้สูงขึ้น เพื่อสนองในการที่วิทยาลัยครูเป็นสถานการศึกษาระดับอุดมศึกษา แต่การเพิ่มคุณวุฒิของอาจารย์เพียงประการเดียว ยังเป็นการไม่เพียงพอ ถ้าอาจารย์ยังไม่ได้ปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ หรือถ้ามีประสิทธิภาพอยู่แล้ว ก็จะต้องปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และการจะให้อาจารย์ปรับปรุงการสอนนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องให้อาจารย์ทราบว่าสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นนั้นควรมีลักษณะอย่างไร จึงจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้

การจะประเมินการสอนในวิทยาลัยครูนั้น จำเป็นต้องได้รับการร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ถ้าหากบุคลากรในวิทยาลัยครูทั้งสามกลุ่ม ตั้งใจให้ความร่วมมือ และให้ความสำคัญแก่การประเมินการสอน ก็เป็นการแน่ใจได้ว่า จะบรรลุตามภารกิจ และหน้าที่ของวิทยาลัยครู อันจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อสังคมของ วิทยาลัยครู และประเทศชาติในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ในวิทยาลัยครู กลุ่มภาคกลาง เกี่ยวกับการประเมินการสอนของอาจารย์ มีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ในเรื่อง การประเมินการสอนของอาจารย์ ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอน 5 ด้าน คือ ด้านจุดมุ่งหมาย และเนื้อหา ด้านอุปกรณ์และวิธีสอน ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการประเมินผล และงานที่กำหนดให้ทำ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินการสอนด้านต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้าน ตามข้อ 1
3. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์ ในเรื่องการดำเนินงานเกี่ยวกับการประเมินการสอนในวิทยาลัยครู

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เพื่อสำรวจ และศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินการสอนในวิทยาลัยครู กลุ่มภาคกลาง 5 แห่ง คือ

วิทยาลัยครูจันทบุรี	จังหวัดจันทบุรี
วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา	จังหวัดฉะเชิงเทรา
วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยสงฆ์	จังหวัดเพชรบุรี
วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วิทยาลัยครูเทพสตรี	จังหวัดลพบุรี

2. การวิจัยครั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีต่อการประเมินการสอนเพียง 5 ด้าน เท่านั้น คือ

ด้านจุดมุ่งหมายและเนื้อหา ด้านอุปกรณ์และเนื้อหา ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการประเมินผลและงานที่กำหนดให้ทำ

3. การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ในวิทยาลัยครู กลุ่มภาคกลาง 5 แห่ง ตามข้อ 1 ที่มีต่อการดำเนินงานการประเมินการสอนในวิทยาลัยครู

ความจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อาจไม่สมบูรณ์ และคลาดเคลื่อน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่นำมาศึกษาเป็นเพียงผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา จากวิทยาลัยครู กลุ่มภาคกลาง 5 แห่ง คือ วิทยาลัยครูจันทบุรี วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ วิทยาลัยครูพร สมครศรีอยุธยา วิทยาลัยครูเทพสตรี เท่านั้น ทั้งนี้ การสรุปผลจึงจำกัดอยู่ภายในวิทยาลัยครูภาคกลางเพียงกลุ่มเดียว

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารในวิทยาลัยครู ซึ่งมีกำหนดในพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู ได้แก่ อธิการ รองอธิการ หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าภาควิชา และหัวหน้าสำนักงานอธิการ

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ที่ทำหน้าที่ประจำในวิทยาลัยครู ที่ไม่ทำหน้าที่บริหาร ได้แก่ ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และ อาจารย์

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษามหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 3 ค.บ. หลักสูตร 4 ปี ในวิทยาลัยครู กลุ่มภาคกลาง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่วิทยาลัยครู กลุ่มภาคกลาง และวิทยาลัยครูอื่น ๆ ดังนี้

1. เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครู โดยการจัดให้มีการประเมินการสอนขึ้นในทุกวิทยาลัยครู
2. เป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ในวิทยาลัยครูได้ให้ความสำคัญ และเห็นความจำเป็นในการประเมินการสอนในวิทยาลัยครู
3. สามารถทราบแนวทางในการสร้างเครื่องมือ เพื่อใช้ประเมินการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครู
4. เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานจัดการประเมินการสอนในวิทยาลัยครู

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย